

θέσεις. Γιατί την υποτιθέμενη φεουδαρχική οικογένεια των Σαγκουινάτων – Σαουνάτων, δεν αντάμωσα, έστω και σε παραλλαγμένο κάπως σχετικό μικροτοπωνύμιο. Που φυσικά δεν είναι το μόνο αποδεικτικό στοιχείο, όπως δεν είναι και μέσα στις υποχρεώσεις της παρούσης εργασίας μια τέτοια έρευνα, την οποία ωστόσο δεν παραβλέπω. Ο Στ. Σπανάκης, στο Β' τόμο της μελέτης του: *Κρήτη. Τουρισμός, Ιστορία Αρχαιολογία* (σελ. 351), μεταξύ των άλλων γράφει πως ο χαρακτηρισμός «Σπήλι Ματωμένο» πιθανόν να κρύβει κάποιο ιστορικό γεγονός. Κι αφού στηριζόμαστε σε υποθέσεις, θεωρώ σκόπιμο να αναγράψω μια ενδιαφέρουσα πληροφορία, που προ καιρού διάβασα στη λίαν αξιοπρόσεκτη μελέτη! «Η Μονή και η Σχολή του Αγίου Πνεύματος στον Κισσό», του εκλεκτού φιλόστορα και ερευνητή της περιοχής, εκπαιδευτικού Γιώργη Ν. Τσιγδινού. Και που μεταξύ των όσων σημαντικών αναγράφει, δημοσιεύει και δύο Διαθήκες του έτους 1635, μεταφρασμένες από Νοταριανά Ενετικά έγγραφα, στις οποίες διαπιστώνεται πως μέλη της οικογένειας των Σαγκουινάτων –σημερινών Σαουνάτων και μάλιστα ευπόρων– ζούσαν στο διπλανό με το Σπήλι χωριό, τον Κισσό. Και ερωτώ, μήπως και καθώς οι Σπηλιανές και οι Κισσανές περιουσίες ήσαν και είναι ανάκατες τόσο στην περιοχή «Τριγύδι», που είναι το σύνορο των δυο χωριών, όσο και στο οροπέδιο του Κάμπου της Γιους, αποκλείεται ένας Σαγκουινάτσος φεουδάρχης να όριζε το Πάνω Σπήλι και να κατοικούσε στον Κισσό; Ωστόσο βέβαια η Ιστορία δεν τεκμηριώνεται με υποθέσεις, όσο κι αν αυτές διευκολύνουν, κατά ένα σημαντικό –νομίζω– τρόπο την ίδια την Ιστορία, βοηθώντας τη με κάτι τέτοια μικροσυμπληρώματα να φτάνει σε ουσιαστικότερα αποτελέσματα.

Ωστόσο, δε θεωρώ άνευ σημασίας, να αναφέρω και την παρακάτω άποψη που για πρώτη φορά εκφράστηκε από μένα και την ασπάστηκε ως πιθανή και ο αείμνηστος Στ. Σπανάκης, στον οποίον την είχα αποστείλει γραπτώς.

Παλαιότερα, κάπου πριν 20 τόσα χρόνια, όταν μ' ανατέθηκε από την Εγκυκλοπαίδεια «ΚΡΗΤΗ» να γράψω κάτι σύντομο για το Σπήλι, μη έχοντας χρόνο στη διάθεσή μου για να προβώ σε λεπτομερέστερες έρευνες, προβληματισμένη ωστόσο κι εγώ, εξέφρασα την παρακάτω άποψη, την οποίαν διατηρώ ακόμη σαν πιθανή. Κι αυτό, γιατί κι εφ' όσον ως τότε δεν είχε εξακριβωθεί από κανένα μελετητή (Σπανάκη – Μ. Παπαδάκη) αν μέλη από την ονομαστή Ενετική οικογένεια των Σαουνάτων ή Σαγκουινάτων, είχαν διατελέσει ποτέ φεουδάρχες, ιδιαίτερα στο Πάνω Σπήλι. Κι ούτε η ερμηνεία, πως πιθανόν να συνέβη ένα ανεξακριβωτο ακόμη ιστορικό γεγονός, που να επηρέασε και να 'δωσε το όνομα «Ματωμένο» δεν είχε πόδια να σταθεί. Αφού οι αμέσως επόμενες απογραφές, που ακολουθήσαν, όπως αυτή επί Τούρκων, το έτος 1659 ονομάζει όλο γενικά το χω-

